

Polikliniek Jongvolwassenen (revalidatie)

Interventies en instrumenten gericht op de
organisatie van zorg

Doel	Jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar worden op de Polikliniek Jongvolwassenen behandeld door zorgverleners van zowel kinderkant als volwassenenkant om hun zelfstandigheid, zelfmanagement en participatie te vergroten, om uitval na de transfer te voorkomen en hen optimaal te begeleiden tijdens de transitie (= coördinatie en continuïteit van zorg).
Doelgroep	Jongeren met chronische aandoeningen zonder ernstige leerproblemen in de transitiefase, die ondersteuning nodig hebben in de overgang naar een zelfstandig leven op het gebied van wonen, werken en zorg. De leeftijdsgroep kan per Jongeren verschillen.
Beschrijving	De Polikliniek Jongvolwassenen is gericht op passende zorgverlening aan jongeren met een lichamelijke beperking van kinderrevalidatie naar volwassenenrevalidatie (zie TOOL: Transitiepoli in het ziekenhuis). Op de Polikliniek Jongvolwassenen wordt een intake gedaan en worden, naast de revalidatiebehandeling, verschillende behandelmodules aangeboden om jongeren effectiever te ondersteunen bij het verwerven van (meer) zelfredzaamheid en sociale participatie. De Polikliniek Jongvolwassenen bestaat uit een multidisciplinair team, samengesteld uit revalidatiearts, zorgcoördinator en paramedici/therapeuten van zowel kinder- als volwassenenafdeling: fysiotherapeut, ergotherapeut, logopedist, psycholoog en eventueel een orthopedagoog, bewegingsagoog, seksuoloog, activiteitenbegeleider, diëtist, verpleegkundige en muziektherapeut. Op de poli geeft ontvangen jongeren reguliere individuele behandeling door verschillende betrokken disciplines en daarnaast (groeps)behandelingen gericht op transitievraagstukken. Doel is dat de zorg aansluit bij de vraag van de jongeren tussen 15 en 25 jaar. De hulpvraag van (jonge) kinderen en hun ouders is immers verschillend van die van opgroeiende jongeren. Juist op het moment dat zich voor jongeren veel belangrijke veranderingen en <i>life events</i> voordoen, verliezen zorgverleners in de revalidatie hen vaak uit het oog. Sommige jongeren in deze leeftijdscategorie zijn jaren niet meer in behandeling geweest, maar hebben vaak wel hulpvragen die verbonden zijn aan hun overgang naar volwassen worden. Om transitithema's gestructureerd aan bod te laten komen, kan de revalidatiearts of de transitiecoördinator het Rotterdams Transitieprofiel met de jongeren doorspreken als zij op de polikliniek jongvolwassenen komen (zie TOOL: Rotterdams Transitieprofiel). In dit Transitieprofiel wordt een aantal domeinen onderscheiden. Jongeren worden zich ervan bewust op welke domeinen zij meer of minder ver ontwikkeld zijn. Dit levert gespreksonderwerpen op waaraan gericht gewerkt kan worden voor de definitieve overstap naar volwassenenzorg plaatsvindt. · Via specifieke behandelmodules die op de Polikliniek Jongvolwassenen worden aangeboden, leren jongeren vaardigheden op het gebied van bijvoorbeeld huishouden, regie over eigen leven, seksualiteit, sociale contacten, actieve leefstijl, sport, sociale vaardigheid, communicatie en werk. De modules worden individueel of in groepsverband ingezet.
Verwijzing	Behandelmodules zijn op te vragen via TransitieNet: www.opeigenbenen.nu/nl/transitienet, contactpersoon Sander Hilberink (s.hilberink@erasmusmc.nl) Zie ook de factsheets van de behandelmodules van TransitieNet: Beleidsmatige aandachtspunten voor het opzetten van een polikliniek Jongvolwassenen.

[Zie TOOL: Transitiepoli](#) (ziekenhuis).

[Zie TOOL: Avondspreekuur](#)

Lectoraat Transitie in Zorg. Neem contact op via telefoon (010) 794 51 85 of per e-mail transitiesinzorg@hr.nl

Praktijkdeskundigen:

- Arthur de Grund; zorgcoördinator Sophia Revalidatie Den Haag, Poliklinische Revalidatie Jongeren; a.degrund@sophiarevalidatie.nl (070-3593658)

Wilma van der Slot; revalidatiearts, Rijndam Revalidatie in samenwerking met Erasmus MC afdeling revalidatiegeneeskunde, w.vanderslot@erasmusmc.nl

Voorbeeld(en) van toepassingen in de praktijk

Praktijkvoorbeeld

Rijndam Revalidatiecentrum in samenwerking met Erasmus MC.

Sophia Revalidatie Den Haag heeft sinds september 2007 een polikliniek jongvolwassenen. Uitslagen van landelijke onderzoeken (vanuit Erasmus MC) maakten duidelijk dat er grote behoefte was aan aandacht voor de overgang van jongeren naar volwassenenzorg, en voor specifieke benaderingswijzen van jongeren: "Hoe gaan we te werk? De kinderrevalidatiearts geeft aan dat een jongere vanaf 14 jaar kan doorstromen naar de Poli Jongvolwassenen. Daar komen per jaar ongeveer 40 tot 50 jongeren van diverse diagnosegroepen. Jongeren met een niet aangeboren hersenaandoening komen op de poli binnen vanuit het ziekenhuis. "Gaaf het enkel om deelname aan de behandelmodules/ groepsbehandelingen, dan verloopt het contact alleen via de zorgcoördinator. Wanneer er ook medische vraagstukken spelen, is de revalidatiearts het aanspreekpunt. We gebruiken bij de intake het Rotterdams Transitieprofiel. Er is nog geen structuur benoemd voor het herhalen van het gesprek over het Rotterdams Transitieprofiel, maar gezien de periode van 15-25 jaar, zal er minimaal 1 of 2 jaar tussen zitten. Qua organisatie en fysiek is er voor gekozen de jongerenpoli onder de volwassenenafdeling te laten vallen. Het maakt de overstap eenvoudiger wanneer de jongeren al rondlopen tussen de volwassenen".

Voordat de jongerenpoli bij Sophia Revalidatie gerealiseerd werd, is eerst een visiestuk geschreven, waarin het primaire proces werd beschreven, en is het team samengesteld. Vervolgens is er gedurende een periode van ongeveer 2 jaar doorontwikkeld in de praktijk. "We hadden te maken met therapeuten van twee afdelingen, waar veel verschil was in denken, manier van werken en organiseren. Er waren veel verschillende ideeën en er werd heel kritisch gekeken naar benaderingswijzen, manier van rapportage en verslagleggen, manier van vergaderen etc. Er heeft in de praktijk nog veel ontwikkeling plaatsgevonden."

Alle jongeren met een beperking in de betreffende leeftijdscategorie, die eerder bij Sophia Revalidatie bekend waren en uit het oog verloren zijn, worden benaderd met een mailing via huisartsen en andere verwijzers. Zo wordt meer bekendheid gegeven aan deze polikliniek. Het is moeilijk in te schatten hoeveel jongeren hiermee extra bereikt kunnen worden, naar verwachting toch wel 50 jongeren op jaarbasis.

Effect/resultaat

Belangrijkste succes van de jongerenpoli is de aandacht voor de specifieke problemen van jongeren. Juist door meer met elkaar en de jongeren in gesprek te zijn, kijken behandelaren op een andere manier naar de jongeren dan naar volwassenen of kinderen. De jongeren hebben binnen de organisatie een eigen identiteit gekregen. Er is nu aandacht voor de specifieke transitiedomeinen, ook wanneer de jongeren zich niet zelf realiseren dat zij er moeite mee hebben.

Sophia Revalidatie: "Ik denk dat ook andere organisaties veel winst kunnen behalen in het proces van teamvorming. Het is heel waardevol om tot meer afstemming te komen. Sophia Revalidatie heeft ervoor gekozen een start te maken vanuit twee verschillende afdelingen. Ik denk dat het eindresultaat daardoor scherper is, maar pas na veel discussiemomenten. Een andere mogelijkheid is starten met een heel nieuw team of een team van één specifieke afdeling. Een tip: neem voldoende tijd om de ontmoetingen en de discussie te organiseren! Verken hoe verschillende teams gewend zijn een en ander te doen en probeer uit wat voor de jongerenpoli het beste werkt. Geef er ruimte voor."

“We hebben al heel lang een jongere met aangeboren hersenletsel in behandeling. Hij heeft veel moeite om tot zelfstandigheid te komen. Hij heeft deelgenomen aan twee TransitieNet behandelmodules (huishouden en seksualiteit) en er hebben gesprekken met de ouders plaatsgevonden. Ook hebben we deze jongen in contact kunnen brengen met iemand die een rolmodel voor hem is. Een jongen die in een vergelijkbare situatie zit, maar die zelfstandig zijn zaken geregeld heeft. Hij heeft daardoor gezien wat er allemaal mogelijk is; dat heeft hem de ogen geopend. Rolmodellen kunnen heel zinvol zijn.”

Blixembosch: “Wij vinden het niet handig dat een kind eerst over moet naar een transitievalidatiearts met een eigen team en daarna weer naar een andere revalidatiearts van de volwassenenkant. Dus daar hebben we voor gekozen om dat niet te doen. We gaan wel een transitieteam organiseren, waarbij dan de revalidatiearts van de kinderen betrokken is, gericht op specifieke transitievragen.”

Heliomare: “De transitiepoli wordt georganiseerd vanuit de kliniek. Daar willen we vooral modulair aan het werk gaan. We kijken naar wat we hier al aanbieden en hoe we onze ketenpartners daarbij kunnen inzetten. We willen hierbij goed samenwerken met ziekenhuizen in de regio. We hebben al een transitiepoli maar houden het nog dichtbij onze eigen organisatie. We willen dat vanuit breder georganiseerde modules uitbouwen. Het doel is dat wanneer jongeren in andere instellingen zitten, of hier weg zijn en dreigen tussen wal en schip te vallen of vastlopen op financieel gebied of wat dan ook, dat ze hier terecht kunnen. Je biedt een plek voor de groep die vragen heeft op bepaalde gebieden.”

Overig

Grootste valkuil is dat zorgverleners vasthouden aan bekende manieren van werken en organiseren. Jongeren zijn echt een aparte doelgroep die specifieke aandacht vraagt. Overigens worden professionals hierin bij Sophia Revalidatie niet speciaal geschoold.